

PREDANIA

revistă de critică teologică

Director: G. Racoveanu

CE E PREDANIA?

Una din cele mai mari primejdii cari amenință ortodoxia rumânească — și cu ea însăș așezarea spirituală a poporului nostru în structura lui intimă — este nevoia de „învoire” pe care o simt din ce în ce mai stăruiitor anumite cercuri teologice de la noi. Dacă această nevoie s'ar face simțită numai în unele personagii ridicule, scăpate în bălăriile teologiei rumânești, cari s'ar simți dezonorate dacă nu ar fi în stare să valorifice pe Fouillée sau chiar pe Ernst Haeckel pentru învățătura dumnezeiască, chestiunea nu ar fi tocmai așa de gravă. Se întâmplă însă că o problemă a „învoirii” există realmente în orice viață religioasă. Astfel încât o cercetare atentă a situației, obligată a se ține deopotrivă departe atât de „științificitatea” inovatorilor, cât și de „ortodoxia” habotnicilor, e datoare să stabilească cu precizie sensul și limitele acestei învoiri.

Imi îngădui să cred că, în ciuda frecvenței și gravității excepționale a erorilor în cari a căzut nellniștea reformatoilor, există un îndreptar sigur, așa zice: infalibil, în problema „actualizării” Bisericii; și că numai ignorarea acestui îndreptar a făcut aiurea și la noi, posibile toate greșelile pe cari le-am trăit sau le ispășim. Acest îndreptar este PREDANIA. Adică sfânta tradiție a Bisericii.

1. Orice învățătură religioasă, deci și învățătura lui Christos, este trăită de oameni. Trăirea aceasta, considerată în totalitatea ei spațială și timporală, constituie într'un fel viața însăș a învățăturii. Căci învățătura nu este un adevăr oarecare, pe care cineva l-a formulat odată, l-a săpat apoi într'o tablă de aramă și l-a pus undeva sub sticlă, ca să se uite lumea la el — sau chiar să i se inchine. Ci e mai degrabă ca o sămânță; care e pusă în pământ, încolțește și dă roadă. La învățătura lui Christos se adaugă, deci, într'un fel, trăirea ei de către noi: ea nu mai este învățătură pur și simplu, ci învățătură care a rodit în noi, învățătură rodită.

Astfel fiind însă, învățătura este un fapt, cu o istorie a lui, cu diverse momente cari se înscriu pe o curbă. Curba aceasta e însăș legea de desfășurare a posibilităților cuprinse în învățătură. Iar înscrierea la conștient, formularea diverselor momente, e ceia ce numim noi **predanie** sau **tradiție**.

2. Dacă însă orice așezare religioasă se definește prin învățătura inițială plus formula de identificare a creșterii ei, două primejdii amenință, permanent, o asemenea definiție: a) se poate ca o învățătură să crească strâmb; b) se poate ca o învățătură, chiar normal crescută, să fie fals formulată. Există oare garanții împotriva unor asemenea primejdii, și cari ar fi ele?

Răspundem: în creștinătatea ortodoxă ele există. Și anume, iată-le: adevărurile religiei creștine ortodoxe nu sunt adevăruri individuale. Viața lor se desfășoară într'o comunitate, — și anume în comunitatea de iubire care este Biserica. Atâta vreme cât această comunitate de iubire funcționează normal, este exclus ca creșterea învățăturii să fie strâmbă.

Asta despre creștere. Dar formularea? Formularea se face, la noi, în sinoade, de către sinoade, plecându-se de la principiul absolut just că adevărul creștin, chiar atunci când e vorba de înțelegerea cuvântului lui Christos e de natură conciliară, și nu rațională — rațiunea individuală neavând nimic de spus într'o asemenea problemă. Cum însă un sinod funcționând normal nu poate da formulări eronate, și cum în biserica noastră există indicațiuni precise în privința condițiilor în care trebuie să funcționeze un sinod, însemnează că noi putem ști care formulare e justă și care nu.

Garanția creșterii drepte a învățaturii și a formulării juste a acestei creșteri stă, deci, în normalitatea funcționării comunității de iubire și a sinodului, normalitate care este suficient indicată în ortodoxie. Iar dacă, prin imposibil, asta nu e încă de ajuns, atunci mai există încă o garanție.

In adevăr : spuneam că viața, creșterea unei învățături se înscrie pe o curbă. Curba aceasta, chiar dacă nu poate fi calculată, poate fi în orice caz desemnată, cel puțin pentru ceea ce se leagă cu trecutul. Fiecare moment al ei trebuie să stea, structural, într'un raport organic cu toate celelalte, să se integreze în unitatea organică a curbei. Nu e locul să stăruim aci asupra chestiunii. Cine a făcut însă morfologie istorică sau mecanică, își dă seama cât de ușor e să stabilești dacă un moment oarecare se integrează organic într'o curbă sau nu. Și atunci problema e simplă : se integrează momentul, el poate fi acceptat; nu se integrează, — el trebuie respins, înlăturat, ca unul ce introduce o anormalitate în curbă, un dezechilibru în situație.

Cu alte cuvinte : garanția valabilității creșterii învățaturii, sau formulării acestei creșteri stă în organicitatea ei, — adică în concordanța ei cu tradiția.

3. Inaderența structurală a unui neam sau a unei culturi la o formulă de viață religioasă sfârșește, mai curând sau mai târziu, prin desprinderea acelu neam sau acelei culturi de religia respectivă. Ea poate lua însă, provizoriu, și alte forme, cum ar fi de pildă încercarea de a reface învățătura. Așa au făcut, de pildă, protestanții, — cari au luat drumul întoarcerii la origine.

Întoarcerea la origine este, însă, o operație imposibilă pentrucă ea însemnează pur și simplu înlăturarea predaniei, adică ignorarea caracterului viu și deci a creșterii învățaturii. E ca și cum, punând în pământ un bob de grâu și părându-ți-se ție că a crescut rău, ai vrea să anulezi creșterea și... să te întorci la bobul neîncolțit. Încercând întoarcerea la origine protestanții ignorează faptul elementar că învățătura lui Christos nu mai este astăzi ceea ce stă scris în Evanghelle, ci această Evanghelle așa cum este ea înfățișată de Biserică, adică de sfinții părinți, de sinoadele ecumenice, — cu alte cuvinte : Evanghelia trăită și crescută normal în comunitatea de iubire a Bisericii.

4. Acum știm însă ce e învoire : învoire nu poate să însemneze schimbare pur și simplu, ci creștere firească. Introducerea luminii electrice în biserică o fi învoire, — dar creștere firească nu e. Pentru că lumânarea care arde în biserică nu este un instrument de luminare (altfel nu ar arde și ziua!), ci o jertfă omagială. Și nici retipărirea bibliei, ca promovare a religiozității, nu e creștere firească, — pentrucă nu biblia ne mântulește, ci Biserica.

Știm, deci, acum ce e învoire firească, pentru că știm ce e predania, măsura ori cărei învoini, legea de creștere a învățaturii creștine.

Nae Ionescu

Cărțile de Slujbă,

isvor al predicii ortodoxe

Un isvor uitat și chiar desprețuit, deși esențial. Din care pricină, predica de azi, este vagă, incoloră și anemică.

Vagă în ce privește doctrina, incoloră în ce privește graiul și anemică în ce privește influența.

Pentru că, se pare, că tăinuitorii și cuvântătorii de Dumnezeu, nu-și dau seama, că în aceste cărți sfinte, care împodobesc strana și slujesc închinării Bisericii, se află cea mai limpede dovadă și tâlcuire a dumnezeieștilor și mântuitoarelor învățături predaniste de Biserica noastră, ca unele ce au fost alcătuite de purtătorii de Dumnezeu Părinții noștri.

În ele avem încheiate într'un tot bine rotunjit, lăuntric, Sfânta Scriptură și Sfânta Predanie.

Și dacă s'ar întâmpla ca, Sfânta Scriptură să dispară, într'o zi, cu desăvârșire, noi am putea-o reconstitui, fără să smintim nimic, din Cărțile de Slujbă.

Toată dogmatica și toată exegeza Bisericii sunt cuprinse în ele.

Prin urmare, Cărțile de Slujbă pot fi socotite, pe drept cuvânt, *summa theologiae orthodoxae*.

Interesul pentru fixarea unui text critic al Cărților de Slujbă și pentru studiul lor doctrinar, aghiografic, imnografic și chiar iconografic, a crescut uimitor.

Acest interes, pare susținut la un nivel, cu totul impunător, în lumea teologilor eterodoxi, și în deosebi, a celor romano-catolici.

Lucrarea d. *Pantelakis: Les livres ecclésiastiques de l'orthodoxie* (vezi: *Irenikon*, t. XIII) și-a luat sarcina de a ne informa, obiectiv și documentar, asupra nevoii de a adânci și a rezolva problemele legate de editarea și valorificarea Cărților de slujbă ale Bisericii noastre.

Cercetările lui Baumstark, Beauduin, Bouvy, Cabrol, Casel, Charon (Karalewsky), Guardini, Gueranger, Kirchoff, Leclercq, De Meester, Moreau, Pitra, Puniet, Salaville, ș. a. sunt o dovadă de interesul din ce în ce mai mare pentru studiile liturgice.

Studiile întreprinse de mănăstirile Maria Laach, Beuron, Amay sur Meuse, Mont

César, Maredsous, Grottaferrata, etc. și-au câștigat un renume universal.

Nu putem, însă, uita pe Arseniev, Bartolomeu din Kutlumusi, Dimitrievsky, Dukakis, Galanos, Ghedeon, Hrisant, Kurilas, Lebedev Mitrofanovici Pantelakis, Papadopoulos Hrisostom, Nae Popescu, etc. — nici muntele Atos, Neamțul, Râmnicul, Snagovul.

În acest sobor de ostenitori, în câmpul liturgic trebuie să-și fixeze, neapărat un loc și nu periferic, omiletul ortodox, întrucât, precum am arătat, Cărțile de Slujbă sunt un isvor esențial al predicii, adică al învățaturii și vieții ortodoxe.

Nu se cade să uităm că, pe vremuri, poporul nostru, necunoscător de slovă, din ascultarea citirilor și cântărilor sfintelor slujbe și-a îmbogățit cunoașterea și trăirea lui religioasă.

Iar cărțile, care au avut mai multă trecere la el, au fost: psaltirea, acatistierul, ceaslovul, octoihul mic și viețile de sfinți.

Nu veți întâlni niciodată în sânul, în șerparul sau în traista lui, Noul Testament, pe care nu l găsim nici chiar pe iconostasul aflător în smeritele chilii ale călugărilor.

A fost, deci, o vreme când la noi nu se putea vorbi de un „analfabetism” religios, cam cum s'ar putea vorbi azi.

Cu bunăcuviință împărtășindu-se, de darul ascultării și înțelegerii adânci a Sfintelor Slujbe, rumânii, puteau fi socotiți, pe drept cuvânt, niște prea luminați *bogoslovi*.

Le erau de ajuns acestor oameni, de demult, dreapta mărturisire a Bisericii, pe care o știau pe de rost și o trăiau, fără scăzământ, din sfintele ei cărți de Slujbă, din care le citeau, așezat, în smeritele străni ale bisericuțelor noastre de lemn, dascălii cucerii, evlaviei, începătorii, în deobște cu călugării și preoții, ai culturii rumânești.

În Cărțile de Slujbă găsim o desăvârșită întocmire între Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, de oarece textele liturgice, care nu au fost scoase din Sfânta Scriptură, au fost luate din isvorul cel preacurat al Sfinței Tradiții.

Iar această minunată a lor întocmire, a fost lucrarea Bisericii.

Prin urmare, întreaga învățătură a Bisericii se află cuprinsă, ca într'o „enciclopedie“, în Cărțile de Slujbă.

Pe temeiul lor, s'ar putea alcătui cea mai desăvârșită teologie dogmatică și pastorală.

Slujbele, înseși, cuprind și învață adevărurile Bisericii.

Prin ele și prin cărțile în care se cuprind, Biserica și-a împlinit, peste veacuri, lucrarea ei de propoveduire în obștea dreptmăritorilor.

Când predicatorii, vor începe să predice, din nou, din Minee, Octoih, Triod, Penticostar și Viețile Sfinților, ei vor putea predica, în adevăr, ca Sfinții cari au alcătuit aceste cărți odinioară.

Credincioșii se vor simți împăcați, în cugetul lor creștin, auzind din gura părinților lor, graiurile cărților sfinte, pe care ascultându-le ei și la sfintele slujbe, le vor putea înțelege mai limpede și urmări cu mai mult spor duhovnicesc.

Printr'o asemenea predică, deci, credincioșii își vor putea lămuri, mai deplin și rostul sfintelor slujbe, iar prin ele vor înțelege mai adânc tâlcul grăitorilor de Dumnezeu.

Și, iată, în acest chip, ei vor ajunge să fie în același timp, și *ascultători* și *făcători* ai Cuvântului mântuitor.

Predica își va putea păstra unitatea ei de doctrină și stil, înlăturându-se, astfel, anarhia acelei predici tematice de inspirație subiectivă atât de suspectă și de discutabilă, și deschizându-se, din nou, drumul și gustul pentru omilia patristică, predica clasică a Bisericii.

Să nu uităm că Sfintele Cărți de Slujbă, **au predicat**, veacuri de-a rândul, din *amvonul smerit*, care a fost *strana*.

Avem îndestulătoare dovezi că din amvon omilia a coborât în strană, adică, în cântările cărților de slujbă.

De aceia, pe vremuri, preotul *nu predica* ci *slujia*. El nu râvnia să ajungă un mare *predicator*, ci un bun *slujitor*.

Iar poporul cel rumânesc era, pe atunci, un sobor de sfinți, care, la nevoie, pentru a-și apăra credința, se prefăcea într'unul de mucenici.

Deci, și Sfântul Altar și strana *predică*. Ce altă predică, după alt canon decât al lor, le-ar putea lua locul?

Și acum, de încheiere: să începem să ne alegem, din nou, texte, pentru omiliile noastre, din Cărțile de Slujbă, din tropare, condace, antifoane, acatiste, sinaxare, etc., să le tâlcuim, cu ajutorul altor texte, din aceleași cărți, să folosim graiul lor curat, împodobit și curgător și să răspândim, astfel, prin cuvântul și viața noastră, mireasma sfințeniei lor.

Și să nu uităm, iarăși, că în aceste bătrâne Cărți de Slujbă, găsim cea mai bună tâlcuire, *adevărată tâlcuire*, a Sfintei Scripturi, *tâlcuirea Bisericii însăși*, ceiace înseamnă, înlăturarea, din capul locului, a oricărei puțințe de abatere și rătăcire dela drumul cel bun al dreptei credințe și al bunei cinstiri.

Preotul Grigorie Cristescu

Cântarea corală

În biserica noastră rumânească

Ziceam în numărul 1 al *Predaniei*: „Dar despre ceea ce ar trebui să fie și cum înțeleg eu să fie cântarea corală bisericească pe care o iubesc și o doresc unde trebuie și când trebuie — voi vorbi într'un număr viitor”.

Despre asta scriu acum. *Cântarea corală bisericească trebuie să se inspire din cântarea tradițională bisericească*. Ce vreau să spun prin aceasta? Vreau să spun că temele întrebunțate să fie teme adecvate folosinței lor, deci Domnului și altarului său. Ele să imprăștie aroma caldă, bine mirositoare a rugăciunii, ce este întărită și îndoită prin adaosul artei muzicale. Temele să fie luate din însăși patria lor de naștere și de desvoltare, apoi repuse în aceiași patrie, cu știință nouă, bine chibzuită și bine utilizată, ca nu cumva să le schimbe ființa, să le altereze puritatea, să le întunece seninătatea.

Nu vreau iarăși să spun că orice temă tradițională bisericească are valoarea pe care noi o socomptăm aci. Și într'asta stă toată chestiunea: *greutatea priceperii și alegerii acestor teme*. Trebuie o pregătire destul de lungă și serioasă, un discernământ integru și o dispoziție sufletească alta de cât cea pe care ți-o dă rutina, sau sentimentul comun de apreciere și acceptare a formelor în care se înfățișează artele în de obște.

O dispoziție sufletească creată de acel adânc sentiment de pietate, de credință și de slujire Domnului. Fără acest sentiment ce se manifestă în fel și fel de chipuri, pe o gamă foarte întinsă, nu vei fi niciodată în stare să alegi temele cele mai potrivite, să le lucrezi sub vraja inspirației și să le înfățișezi cu simplitatea, curăția, duiosia și veselia îngerilor.

Ați văzut poate vreodată reprezentat un grup de îngeri săltând și cântând din gură și instrumente la picioarele tronului Dumnezeui, în vr'o biserică occidentală? Ați privit vreodată în pictura bisericilor noastre, smerenia și pietatea îngerilor ce slujesc Domnului Iisus la săvârșirea liturghiei îngerești?

Ei bine, dispoziții sufletești asemenea acestora trebuie să manifeste cei ce vor să

înfățișeze cântare corală în biserica noastră. Cântarea corală nu este o simplă exhibiție muzicală, oricât de artistică ar fi; ea este mult mai mult.

Ea e părtașă, împreună—lucrătoare, în măsura cuvenită, la jertfa ce se aduce, ori de câte ori se săvârșește sfânta liturghie, care jertfă nu este numai o inchiuire sau un simbol.

Ca atare arta corală asistă prin participare la un lucru mult mai mare și mai de preț de cât se socotește, și de aci datorința ei de a utiliza temele lăsate de sfinții părinți poeți și melozi, cari au scris sub inspirația Duhului Sfânt. Alegerea temelor este chestiune de viață pentru cântarea corală bisericească. Aș putea zice că tema muzicală religioasă este sufletul cântării corale. Neexistând această temă, cântarea corală este o materie căreia se caută să i se dea viață prin procedee care nu sînt în genere fericite.

Evident temele religioase pure sînt foarte pretențioase. a) Ele trebuie să fie însoțite de acea dispoziție sufletească de care amintii mai sus. Fără aceasta ele nu mai sînt ele. Li s'a răpit, printr'o străină înfățișare, tocmai ceea ce formează unitatea lor, ființa lor.

Am asistat de multe ori la liturghii cântate de călugări benedictini, la unison, și am rămas în adevăr — nu aș putea spune uimit — mulțumit. Și nu numai eu, care eram preot ca și ei, dar mireni, muzicanți de meserie, s'au simțit chiar datori să însemne în ziare și în reviste, latura artistică a cântării bisericești, în cuvinte cari întrec inchiuirea multora dintre muzicanții noștri. Secretul era următorul: călugării redau cântarea bisericească tradițională, fără preocupări de efecte, în toată simplitatea și cuviința ei.

Desigur, temele pur religioase sînt mai greu de înțeles, atât de executant cât și de auditor, dar trebuie să ne decidem a face educația amândorura în ce privește cântarea corală bisericească.

Temele religioase pure sînt simple; dar tocmai această simplitate le face să fie mai greu de executat și mai puțin în gustul lumii.

Eu însumi am făcut constatarea, că, cu

cât cineva este mai superficial, cu atât înțelege mai greu puritatea și simplitatea temelor bisericești. Mai mult încă: neînțelegerea lui merge chiar până la aversiune pentru aceste teme.

Și am mai remarcat că cultura generală a unora — chiar când nu sînt muzicanți — îi ajută să facă deosebirea categorică între o temă bisericească, — potrivită scopului ei — și între o temă profană, foarte nepotrivită utilizării ei, — chiar când are un accent religios. La excluderea temelor bisericești și la aversiunea manifestă pentru cântarea cu caracter bisericesc, contribuie și faptul nepregătirii totale a multor diriginți de coruri, cari urmăresc efecte artistice-muzicale, fără nici o preocupare de cântarea bisericească.

Poporul, în nepregătirea lui și chiar alți credincioși, cari s'ar presupune că știu acestea, primesc mai de grabă ceea ce îi mișcă la suprafață, ceea ce îi mulțumește fără efort, ceea ce se stabilește între o absență de o parte și o bănuită prezență de alta, de cât ceea ce pretinde o participare și o frământare sufletească.

Și când mergi de peste 70 de ani pe această cale, în adversitate pentru cântarea bisericească și în stricarea, falsificarea înțelesului și gustului artistic al poporului, apoi de la sine se înțelege că propovăduirea mea pentru adoptarea temelor pure tradiționale — păstrate de cele mai bune și sigure izvoare — în cântarea corală bisericească, întâmpină mari greutăți și se izbește de obstacole anevoie de trecut. Și totuși propovăduirea mea, constat că, nu este fără răsunet.

Mulți, foarte mulți credincioși s'au conștinși, că actuala cântare corală bisericească nu corespunde scopului său. Caracterul ei este străin bisericii noastre. Prea mult se dansează, prea mult se colorează profan, prea mult efect de teatru și de ateneu popular în cântarea bisericească!

Se cere mai multă sobrietate, mai multă seninătate, mai multă sinceritate în cântarea corală bisericească. Actuala dislocare de raporturi între liturghie și artă, între pietate și efect, între sinceritate și ipocrizie să fie înlăturată; să nu mai existe. Mă adresez în deosebi credincioșilor bisericii noastre, ca să ajute la înscăunarea cântării bisericești, în cântarea corală. Ei, credincioșii fie că sînt, fie că nu sînt muzicanți, pot, parte prin cultura lor, parte prin rostul lor în trebile bisericești, să contribuie în largă măsură la netezirea drumului spre adevărul, lîmpede pentru oricine: că în biserică cântarea bisericească trebuie să însoțească sfînta liturghie. Credinciosul când vrea să asculte muzică profană merge aiurea: la operă, la teatru, la săli de concerte, la ateneie populare chiar. La biserică se impune să asculte muzică bisericească. Și cu cât credinciosul va fi mai înțelegător în distincția stilurilor, cu atât pretenția sa va fi mai bine formulată și mai cu temei susținută. Muzica bisericească nu este lucru de rușine pentru nimeni (afară numai dacă cineva nu este slab de minte); iar cântarea corală bisericească, inspirată din cântarea tradițională, este tocmai ceea ce trebuie bisericii noastre. Câmpul de exploatare este destul de întins. Varietatea temelor și belșugul modurilor oferă muzicanților — mai ales când știința se va însoți cu credința, în inima lor — un izvor nesecat de inspirație.

Deci, *cântarea corală bisericească să se inspire din cântarea tradițională bisericească.*

Până vom ajunge să avem o astfel de cântare, în întregul ei, să folosim din actuala cântare corală tot ceea ce nu are un caracter prea pronunțat profan. Iar mulțimea de cântări profane crescută pe trunchiul muzicii corale bisericești asemeni ciupercilor pe trunchiul și ramurile arborilor, să fie pusă la index.

Pr. I. D. Petrescu

Sfinții Părinți în rumânește

Consiliul Central Bisericesc — organul executiv al Sfântului Sinod — a intervenit, din nou, la facultatea de teologie din București pentru începerea lucrului de tălmăcire în rumânește a scrierilor Părinților și Scriitorilor bisericești. Este aceasta o dorință mai veche a Părintelui Patriarh. Acum șapte ani de zile, cu prilejul unei aniversări, Părintele Patriarh își mărturisise gândul, scump înalt prea sfinției-sale, de a strânge, într'un mănunchiu, pe toți învățații teologi rumâni, clerici și mireni, spre a începe cu dânsii traducerea colecției *Migne*. Evident că așa formulat, gândul înaltului prelat nu putea entuziasma. Fiindcă a vorbi de „Migne” în rumânește înseamnă a glumi. Colecția *Migne* numără nu mai puțin decât 379 de tomuri: *seria greacă* (coborând până la anul 1439) 162 tomuri; *seria latină* (coborând până la anul 1216) 217 tomuri. (Este singura ediție aproape completă. *Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum*, Vindobonae, cuprinde doar 67 volume; colecția *Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte*, Leipzig, 48 volume; *Bibliothek der Kirchenväter*, München, 61 vol. (seria I) + 18 vol. (seria II). Așa că e greu să vorbești de traducerea în rumânește a colecției *Migne*. Dar nici nu e nevoie să fie tălmăcită întreaga colecție.

Nu știu dacă onoratul consiliu a renunțat, sau nu la gândul de a cere tălmăcirea scrierilor părintești și după rusește și franțuzește. Dacă n'a renunțat, trebuie lămurit că o astfel de operă nu poate fi de vreun folos real. Tălmăcirile nu pot fi făcute decât după grecește și latinește. Odată câștigată această poziție, se pune întrebarea: *are biserica rumânească, astăzi, oamenii pregătiți pentru această muncă?*

Eufrosin Poteca — un călugăr pașoptist, puțin haiduc, dar om cu știință de carte — spune, în prefața uneia din tălmăcirile sale, că „tot tălmăcitorul trebuie să știe două limbi bine: din carea și în carea tălmăcește”. Poteca nu era prea pretențios când cerea tălmăcitorului cunoașterea adâncă a limbei „din carea și în carea”. Dificultatea nu e trecută prin împlinirea celor două condițiuni. Cunoscând bine cele două limbi se întâmplă, prea adesea, ca tălmăcirea să fie, sau „o frumoasă necredincioasă”, sau o credincioasă oribilă. Mai este nevoie de mult

talent; de un simț al limbii, care, singur, te poate ajuta. Iar tălmăcitorului de scrieri părintești i se mai cere să fie *teolog*. (Și nu mă gândesc, deloc, la titluri academice, la calificării oficiale). De se poate, tălmăcitorul să fie călugăr.

Pentru ilustrarea adevărului că nu este suficient să cunoști două limbi spre a tălmăci bine din una în alta, să-mi fie îngăduit a deschide aci o paranteză. În întreaga biserică rumânească cel mai înalt prestigiu în materie de știință teologică îl are facultatea de teologie din București. Dintre profesorii de acolo, cel care trece a ști mai bine grecește (conferențiază în grecește) este profesorul Teodor M. Popescu. Acesta a tradus, nu demult, din grecește, *Enciclica patriarhilor ortodocși dela 1848*. O lucrare foarte utilă obștii noastre ortodoxe. Ei bine, știți cum traduce d. Popescu expresia ἡ μάχη τοῦ πνεύματος, din epistola Sfântului Pavel către Efeseni, cap. VI, vers. 17? Vorbește acolo Sfântul Pavel despre armătura creștinului împotriva celui rău. Îndeamnă pe sfinți să îmbrace „platoșa dreptății” (vers. 14); să ia „pavăza credinței” (vers. 16); să pună „coiful mântuirii” (vers. 17); și „τὴν μάχην τοῦ πνεύματος” (vers. 17). D. Popescu a tradus expresia cu: „cușitul Duhului”. (Probabil fiindcă d-sa știe — d. Popescu și-a făcut studiile la Atena — că Grecii taie plăcinta cu „măhera”. Vezi și *Pernot*, *Lexique grec-moderne français*). Inseamnă, de aci, că d. Popescu nu știe grecește? Nicidecum. Inseamnă, însă, altceva: inseamnă că d. Popescu nu e *teolog*. (Cu toate că d-sa e doctor în teologie). Fiindcă, iată, d. Popescu n'a priceput să folosească ajutorul pe care i-l da *chiar textul* pe care-l traducea. În adevăr, textul — în traducerea d-sale — este acesta: „*Biserica cea catolică, primind chiar din scutecele ei armătura lui Dumnezeu și apucând cușitul Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu, (Efeseni VI, 17) a fost nevoită să le combată...*” Dar la Efeseni, VI, 17, nu e vorba de cușite. Ci de *sable*. De *sabia Duhului*. Expresia ἡ μάχη τοῦ πνεύματος — foarte des întâlnită în epistolele Sfântului Pavel — așa se traduce: „*sabia Duhului*”. Fiindcă atunci când pui platoșa, coiful și scutul nu-ți completezi armătura cu un briceag.

Expresia aceasta așa o găsim și în *Vul-*

gata. Iar comentatorii *acestui text* (Efeseni, VI, 17) la care îl trimitea pe d. Popescu enciclica patriarhilor, așa îl traduc. (Vezi: „*l'épée de l'Esprit*” în *Fillon*, La Sainte Bible Commentée, tome VIII, Paris, 1915; „*das Schwert des Geistes*” în *Bauer* (Walter), Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des N. T., Giessen, 1928). D. Popescu n'a știut nimic despre „*sabia Duhului*”. Și nici nu s'a ostenit cu indicația dată de textul generos.

Dar dacă așa stau lucrurile, — dacă ne găsim în starea aceasta, ce este de făcut? Fiindcă ceva trebuie, totuși, făcut.

Atâta vreme cât nu vom avea cunoscători de grecește și latinește, cari să fie totodată și *teologi* și oameni cu simțul limbii rumânești, să ne astâmpărăm! Că nu se poate face lucru folositor.

Putem face, însă, altceva: *putem reedita ce avem noi, în chirilică, din literatura părintească*. Putem transcrie, putem da în slovă nouă și graiu îndreptat — ajutându-ne, acolo unde într'adevăr va fi nevoie, de textul original — scrierile Sfinților și ale Dascălilor. Fiindcă înaintașii noștri știau și grecește și rumânește și erau bogoslovi, — trăiau adevărurile Cărilor. Deaceia nu greșeau. Făcând această operă, ne vom regăsi pe linia nevoilor sufletești ale neamului nostru creștin. Căci înaintașii noștri au tâlmăcit din Scriitori și din Părinți ce le-a trebuit lor. Și ei știau mai bine decât noi ce este de folos sufletului. Dau aci o listă de aceste tâlmăciri în limba rumânească, cu indicația locului și anului primei ediții. Fiindcă cele mai multe n'au rămas la prima ediție. Unele au cunoscut și ediția VI și VII.

Sfântul Ioan Gură-de-Aur: Mărgăritare (București, 1691); Șase cuvinte pentru preoție (Buc., 1820); Cuvânt la Tăierea Capului (Buc., 1820); Puțul (Buzău, 1833); Impărțirea de grâu (Buzău, 1833).

Sfântul Grigorie din Nazianz: Cuvânt pentru preoție (Buc., 1821).

Sfântul Vasile al Cezareei: Epistolă (Buc., 1820).

Sfântul Vasile și Sfântul Grigorie: Cuvinte puține oarecare (Buc., 1826).

Sfântul Grigorie Nissul: Cinci cuvinte (Buzău, 1838).

Sfântul Atanasie cel Mare: Sinopsis (Râmnic, 1783); Întrebări și răspunsuri teologicești (Neamțul, 1816).

Sfântul Ioan Damaschinul: Descoperire cu amăruntul a pravoslavniciei credințe

(Iași, 1806); Logica (Buc., 1826).

Sfântul Efrem Sirul: Cuvinte și învățături (Neamțul, vol. I 1818, vol. II 1819, vol. III 1823).

Sfântul Isaac Sirul: Cuvinte (Neamțul, 1819).

Sfântul Teodor Studitul: Cuvinte (Râmnic, 1784).

Sfântul Ioan al Sinaiului (Scărarul): Scara (Neamțul, 1814).

Sfântul Macarie cel Mare (Egipteanul): Omiliae (Buc., 1775).

Sfântul Dorofteiu (Pustnicul): Cuvinte (Râmnic, 1784).

Sfântul Grigorie Palama: Două cuvinte pentru purcederea Prea Sfântului Duh (Buzău, 1832).

Sfântul Cassian Râmleanul: Pentru cele opt gânduri ale răotății; Epistolă către Leontie egumenul (Buzău, 1833).

Sfântul Simeon Arhiepiscopul Tesalonicalui: Voroavă de întrebări și răspunsuri (Buc., 1765).

Augustin: Cugetări; Singuratece cuvinte; Pentru privirea lui Hristos; Pentru sdrobirea inimii (Neamțul, 1814).

Teodorit al Kirului: Cuvinte zece (Buc., 1828); Tâlcuire la cei o sută cincizeci de plasmi (Buzău, 1840).

Fotie patriarhul Constantinopolului: Epistolă de obște (Buzău, 1832).

Ghenadie patriarhul Constantinopolului: Epistolă (Buc., 1820).

Tarasie patriarhul Constantinopolului: Epistolă (Buc., 1820).

Athanasie dela Paros: Arătare a dumnezeștilor dogme ale credinței (Neamțul, 1816).

Evgenie Arhiepiscopul, Bulgariul: Indelețnicire iubitoare de Dumnezeu, la cele cinci sfințite scripturi ale lui Moisi, în 5 tomuri (Iași 1815—1819).

Nil al Solunului: Carte sau lumină (Râmnic, 1760).

Nicodim Aghioritul: Carte sfătuitoare pentru păzirea celor cinci simțiri (Neamțul, 1826).

Iosif Vrienie, Cuvinte 22 (Buzău, 1832).

Pe lângă toate acestea, bogatele *Cazanii*, *Chiriadodromioane*, *Tâlcuiri* (la Evangheliile, la Apostol, la Antifoane). Apoi cărțile duhovnicești, de mare circulație, alcătuite „dela mulți Părinți și Dascăli”. Notez aci o parte din ele:

Nevăzut răsboiu, (Neamțul, 1826).

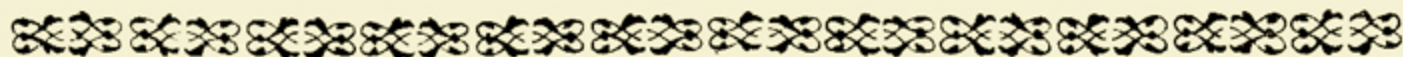
Ușa pocăinții, (Brașov, 1812).

Îndreptarea păcătoșilor (Iași, 1768, ed. II);

Carte de iertarea păcatelor (Buc., 1745); *Invățătură pentru ispovedanle* (Buc., 1764); *Alfavită sufletească* (Iași, 1785); *Lafsalcon* (Buc., 1760); *Carte folositoare de suflet* (Buc., 1799); *Floarea Darurilor* (Snagov, 1700); *Pustia dragoste* (Sibiu, 1786). Adăogați la toate acestea tălmăcirile aflate în

sute de *manuscripte*, din veacurile XVII, XVIII și XIX, pe care le avem, și veți recunoaște că înaintașii noștri n'au fost mai puțin teologi decât noi cei de azi, grabnici în a crede că teologia rumânească dela noi începe.

G. Racoveanu

Bucură-Te, tăinuitoria sfatului celui nespus!

Bucură-Te, Maica Luminii cei neînserate!

Bucură-Te, raza zilei cei de taină!

Bucură-Te, ceiace luminezi pe tăinuitorii Treimii!

Bucură-Te, ceiace arăți pe filosofi neînțelepți!

Bucură-Te, ceiace ai rupt vorbele cele încurcate ale Atinéilor!

Bucură-Te, ceiace ai stricat pe stricătorul gândurilor!

Bucură-Te, că au înnebunit întrebătorii cei cumpliți!

Bucură-Te, că s'au vestejit făcătorii de basne!

(Din Acatistul Prea Sfintei
Născătoarei de Dumnezeu)

Bogății ale orientului ortodox în bibliotecile Parisului.

La Biblioteca Națională din Paris se găsește un foarte mare număr de manuscrise grecești, adunate în bună parte de prin mănăstirile Greciei, Macedoniei, Constantinopolului, Asiei Mici, Egiptului, Ierusalimului și Muntelui Sinai. Oricât ne-am bucura, că aceste prețioase documente sînt păstrate și ne sînt puse la dispoziție, în săli de lectură și studii, bine utilizate și confortabile, oricât de largă și binevoitoare este primirea ce o întîmpinăm acolo, totuș când ne gândim, că aceste bogății neprețuite au aparținut Orientului nostru ortodox, o nespūsă mahnire se așterne pe sufletul nostru. Și închinarea se preface în amărăciune; amărăciunea celui ce se vede despuiat de bunurile sale, chiar când aceste bunuri sînt bine păstrate, bine păzite și cu înțelepciune întrebuințate. O astfel de amărăciune am încercat, mai adânc, în vara trecută, citind pe prima pagină a unui splendid evangheliar notița următoare:

Codex iste emptus est, a me, Ianinae in Epiro, mense februarii 1888. Erat tunc monasterii dicti Spilaion, in loco qui dicitur Grevena nec longe distat a Ianina. Ejusdem monasterii fuerunt quatuor alii codices a me empti et postea inter Parisinos conlocati.

Romae, 12 Martii, 1888.

Batiffol pr.

Evanghelia aceasta, din veacul al XI, complectă, are 329 foi (25.8 × 19.5). Este scrisă de mîna unui Petru Grămăticul și sfârșită (această sfîntă și preacurată carte, spune însemnarea de la folio 329r) în luna Ianuarie, anii 6578 (1070). Manuscrisul are cota suplément grec, 1096.

Nu numai că această evanghelie este foarte frumos scrisă, dar pe lângă evangheliile mai are Apostolii și Profețiile din Vinerea cea mare, cari nu se găsesc în multe manuscrise. Notația textelor evanghelice este foarte clară și totdeauna cu roșu. Pe folio 1 verso sînt chipurile celor patru evangheliști, așezați în cruce, astfel:

Sfântul Ioan Teologul	Sfântul Luca Apostolul
Sf-tul Marcu Apostolul	Sf. Matheiu Apostolul

Chipurile sînt splendide miniaturl bizantine, ca desen și colorit.

Spun acestea, pentru că acest manuscris a servit ca model și a fost imitat de copistul unui alt evanghe-

liar. Ancien fond grec 64, din veacul XII, ținut la mare rezervă.

Și când am citit nota lui Pierre Batiffol m'au năvălit mulțime de gânduri și mi-am zis:

Legăturile noastre cu sudul și sud-estul creștin ortodox au fost mult mai strânse și mai vechi. Am patronat odinioară cele patru patriarhii ale Răsăritului ortodox, ca să nu mai vorbesc de Sfântul Munte și de Sinai. În biserica noastră rumânească și prin mănăstirile noastre cartea și limba grecească au fost în mare stimă și vază.

Ortodoxia noastră s'a confundat, ca să afirme unitatea ortodoxă, cu întregul răsărit. Numele vovezilor noștri au fost pomenite la prestoalele patriarhiilor răsăritene, căci doar erau făcători de bine ai Sfintelor lăcașuri de închinare ale Răsăritului. Ba am avut vovezoți, înțelegători și iubitori ai cărții și culturii, în cât concureau pe unii regi ai Apusului.

Atunci cum se face, că din prețioasele urme ale trecutului nimic nu mai aflăm, nici prin mănăstirile noastre, nici prin mitropoliile noastre, nici prin bibliotecile noastre?! Vorbesc de acest fel de documente, cari au servit la slujba Domnului, căci doar prin mănăstirile noastre erau și cărturari.

Se indeletniceau monahii și cu arta scrisului, cum dovedesc unele podoabe ieșite din mănăstirile moldovenești. Nu vor fi fost monahi cari să studieze Odisea, să studieze problemele lui Aristoteles, dar au fost destui cari citeau pe sfinții părinți, și pe marii asceți. Li traduceau și-i copiau. Au fost destui boieri luminași și procopsiți în limbi străine.

Atunci unde a intrat, unde a dispărut întregul tezaur ce păstră ortodoxia noastră și unitatea noastră cu orientul creștin?!

Dar osărdia noastră să fi murit cu totul?! Să nu se găsească nimeni, dintre clerici sau mireni, care să se infierbânte de dorul de a aduce în țara noastră, bună și creștină, urmele unui trecut de evlavie și de unitate?! Ca să studiezi un evangheliar din evul mediu trebuie să te duci în bibliotecile Apusului?! Ca să iei contact cu sufletul cărturăresc al Bizanțului nostru trebuie să răscolești Apusul?! În Orientul și Sudul apropiat mulți prelați, preoți și călugări au călătorit în timpul din urmă. Cu ce au venit aceștia din orient?! Cu ce au îmbogățit evlavia noastră, cultura noastră?! Cu ce au întărit unitatea ortodoxiei noastre? Adus-au o carte măcar, un manuscris din veacuri îndepărtate, care să ne dovedească o neîntreruptă continuitate și o statornică rânduială în ortodoxia noastră?! Se zice, că unii au găsit că-i mai de preț pentru unitatea ortodoxă să aducă din orient, ștofe, covoare, mătăsuri etc.

Și cu adevărat amărăciunea mea s'a adâncit mai mult; mi-a fost rușine de semenii mei, ce trăiesc în multe bunătați din mila lui Dumnezeu, din darul și

prostia oamenilor. „Porfira și visonul”, desfătarea „în toate zilele luminat” sînt ruina bisericii, moartea ei, Biserica a trăit prin vrednicia morală a oamenilor ei, buni și simpli; s'a întărit și s'a făcut demnă de respect, prin cultura pe care a știut să și-o însușească, s'o apere, s'o susțină și să o păstreze.

Și acum se înțelege toată ciuda mea, când bogățiile ale Orientului nostru ortodox se găsesc aiurea, în depărtări, iar casa noastră e pustie.

Și cine poate ști, dacă Petru Grămăticul din ținutul Grevenei, nu va fi fost un Vlah ca și noi, căci Grevena în Macedonia de sud este, și neamul nostru în timpul acela era încă neam împărătesc!

Iar amărăciunea și întristarea mea în bucurie se va prefăce, atunci, când pe scoarța sau primul folio al unui vechiu evangheliar — să-i zicem — voi găsi scris, că a fost cumpărat de un vlădică sau de vr'un preot și dăruit unei mari biblioteci din cuprinsul țării noastre. Atunci voi plânge de bucurie și voi scrie chiar un logos egkomiasticos.

Vremea nu-i departe; căci bogățiile prinților biserici sînt destul de mari, cerințele unui călugăr destul de mici, nevoile culturale ale bisericii nenumărate și așteptările obștei îndrituite.

Pr. I. D. Petrescu

pe când pămîntul nu era rotund...

În vremile acelea se adunau Sfinții Părinți în „soboare a toată lumea” și hotărau împotriva celor ce încercau „să mute ființa adevărului”. Biserica, recunoscându-și doctrina în hotărârile acestor soboare generale, le socotea pe acestea soboare „ecumenice”.

În vremile acelea, însă... pămîntul nu era rotund. Mai precis: nimeni — nici Dumnezeu Duhul Sfânt — nu știa că pămîntul e rotund. Fiindcă Galileu nu se născuse încă. Ne încredințăm despre aceasta un episcop: P. S. Ghenadie al Buzăului. Ascultați-l:

„Toate canoanele ce le avem sînt din epoca când nu se știa că pămîntul este rotund și că el se învârtește în jurul soarelui. Descoperirea lui Galileu a revoluționat lumea și a precizat multe noțiuni despre viață, chiar și unele concepțiuni dogmatice. Evident o formulare nouă va trebui dată astăzi multor canoane, în lumina cunoștințelor științifice care stăpânește lumea”. (Vezi: *Arhimandritul Zosima Târălă și Iconom Stavrofor Haralambie Popescu, Pidalion cu orînduire nouă și tâlcuiri, București 1933, prefață, p. V*).

P. S. Ghenadie, să o recunoaștem, este om de curaj. Crede că în soboarele ecumenice n'a fost Duhul Sfânt. Că de aproape două mii de ani acest „Duh Sfânt” nu s'a arătat în Biserica lui Hristos. Că, printr-un mare, soboarele în care s'a formulat Crezul și s'au alcătuit Canoanele (fiindcă aceleași soboare au formulat, în același timp, și una și alta) au fost adunări de oameni. De oameni cari credeau că pămîntul e în patru muchii, sprijinit pe furci de lemn din care rod vârcolacii. Că așa stînd lucrurile, acești oameni, lipsiți de cunoștințele științifice „care stăpânește lumea”, au făcut și ei — ca și înaltașii lor Evangheliștii — ce au putut: au hotărât după puterea minții lor puține. Este vremea, deci, să trecem hotărârile lor prin infalibila sită a științei noastre, a celor de azi. Aceasta fiindu-i credința, P. S. Episcop, om de linie morală înțelege să și-o și mărturisească. În scris. Sub semnătură. Într'o prefață la o lucrare despre canoane...

În Arhieraticon, la rîndulala hirotoniei episcopului, cetim că, atunci când se aduce alesul, cu cuvintele: poruncește, porunciți... arhieriei întrebă și alesul răspunde, așa:

— „Ce ai venit aici să ceri dela noi”?

— „Hirotonia arhierescului har”!

— „Și ce crezi”?

— „Cred într'unul Dumnezeu... Și într'unul Domn Iisus Hristos, fiul lui Dumnezeu... Și întru Duhul Sfânt... carele a grăit prin Prooroci...”

— „Pe lângă acestea, ce mai ai a ne mărturisi”?

— „Pe lângă acestea, încă mai mărturisesc că voi păstra și voi urma cu sfințenie, până la suflarea mea cea mai de pe urmă toate canoanele celor șapte sînte soboare ecumenice și ale celor locale, învățăturile de Dumnezeu purtătorilor Părinți; tradițiunile Sfintei Biserici Ortodoxe de Răsărit...”

Mă gîndesc că, poate, P. S. Ghenadie n'a fost hirotonisit episcop după rîndulala aceasta, a Duhului Sfânt. Că poate va fi fost hirotonisit după rîndulala... lui Galileu. Fiindcă după mărturisirea de credință făcută în prefața lucrării amintite, Prea Sfinția Sa stă, totuși, în Biserica, Episcop, slujind la altarul Bisericii și dela altarul Ei hrînindu-se...

Dumneata, cetitorule al acestor rînduri, crede mie că haosul din capul și din sufletul Prea Sfințitului de la Buzău nu e caz izolat. P. S. Ghenadie este tip reprezentativ

pentru vremile de azi. Și atunci, gândeste-te, bărbătește, la proporțiile dezastrului!

G. Racoveanu

Cel dintâi sobor al profesorilor de Teologie ortodoxă

a avut loc, la Atena, între 29 Noembrie și 4 Decembrie 1936. Au luat parte reprezentanții tuturor facultăților de teologie ortodoxă existente.

Chestiunile asupra cărora s'au prezentat referate scrise sau verbale au fost:

I. Poziția științei teologice în biserica ortodoxă:

a) Fixarea principiilor fundamentale ale ortodoxiei.

b) Libera cercetare științifică în Teologie și autoritatea bisericească (problemele eclesiologice).

c) Expunerea influențelor exterioare asupra Teologiei ortodoxe după căderea Constantinopolului.

1. Influențe romano-catolice.

2. Influențe protestante.

3. Influențe filosofice.

d) Noua teologie ortodoxă în raporturile ei cu teologia patristică și noile concepții și metode teologice; Tradiția în general.

e) Misiunea științei teologice pentru luminarea conștiinței bisericești.

II. Expuneri teologice asupra unor chestiuni bisericești

a) Problema convocării unui sinod ecumenic

b) Felul de înțelegere a diferitelor biserici ortodoxe și a hotărârilor lor în chestiuni generale și urgente (de pildă, calendarul, căsătoria preoților, cântarea, posturile etc.) în cazul întârzierii convocării unui sinod ecumenic.

c) Serviciul pozitiv actual al științei teologice făcut Bisericii prin:

1. Pregătirea codificării sfintelor canoane și importanța lor actuală?

2. Revizuirea critică și publicarea textelor liturgice vechi.

3. Misiunea Bisericii ortodoxe (interioară și exterioară).

d) Ortodoxia și problemele de azi ale vieții:

1. Biserica și cultura.

2. Biserica și statul.

3. Biserica și chestiunile sociale.

III. Deziderate

1. O revistă de teologie ortodoxă.

2. Legături strânse între facultățile de teologie.

Cum s'au desfășurat ședințele congresului și ce hotărâri au fost luate, vom arăta într'unul din numerele viitoare ale „Predaniei“

Preotul Grigorie Cristescu

Deslegare...

Sfântul Sinod, în ședința de la 16 Martie 1936, ascultând referatul comisiunii asupra chestiunii stiliste din Basarabia, recunoaște că îndreptarea calendarului n'a fost reclamată de vre-o nevoie de ordin bisericesc; ci a fost înfăptuită pentru că așa a cerut Statul. Care stat, „acum când a fost ascultat nu dă ajutorul trebuitor“. Deaceia Sfântul Sinod, primind propunerea comisiunii, între altele, hotărăște:

„Dacă Onor. Guvern nu va lua măsurile cerute, Sf. Sinod se vede nevoit a da deslegare Episcopilor din Eparhiile cu stiliști să procedeze în așa fel ca Biserica să nu se divizeze din cauza calendarului“.

Iată o dovadă de seriozitate și de tărie în credință!

Suntem cu toții de acord asupra unui fapt: stilismul este astăzi o primăjdie și pentru Biserica și pentru Stat. Fiindcă de acum a trecut în registratorul dușmanilor credinței și ai neamului nostru. Într'un sat din Basarabia s'a ridicat o biserică stilistă cu bani strânși cu pantahuza. Pentru ridicarea acestei biserici ovreii au contribuit cu suma de lei 400.000 (patru sute de mii). Stilistii aceștia sânt astăzi foarte bine organizați; după chipul celor de pe Nistru. Trebuie să recunoaștem însă că în momentul în care Sinodul a făcut schimbarea calendarului (pentru că așa a cerut., Statul) cei mai credincioși fii ai bisericii ortodoxe rumânești erau acești „stiliști“; acești oameni cari s'au opus la aruncarea, fără motiv valabil, a vechilor așezări bisericești. Sinodul a făcut atunci păcatul. Marele păcat. Il are pe suflet. Acum, când cere măsuri energice împotriva ereziei stiliste, același Sinod declară că dacă guvernul nu-l ajută, el... se vede nevoit a da deslegare.

Prea și Inalt Prea Sfințiilor! Sfârșiți cu farsa! Fiindcă sau stilismul este erezie și atunci nu puteți voi da deslegare; sau nu este erezie, dar atunci de ce pe aceștia îl socio-

tiți cei mai mari dușmani ai Bisericii lui Hristos, iară cu rabinii, cu musulmanii (păgâni) și cu protestanții (eretici) va hiritisiți la toate zilele mari ca cu niște frați? (Frați întru ce, prea sfințiților?)

unul care știe...

Părintele I. Popescu-Mălăești, decanul Facultății de Teologie din București, scrie în foaia săptămânală „Dumineca Ortodoxă” (anul XIX, nr. 1—2) articolul de cu titlul: *Din Cuvintele Scripturii*. În acest articol părintele decan, om umblat mult prin Scriptură, aducând vorba despre un *omor* (pe care știe sfințiasa că l-ar fi pus la cale „un om fricos și ticălos” împotriva unui tânăr, pe patul unui spital), găsește bun prilej pentru a ne arăta tot ce știe, din Scriptură, cu privire la omor. Scrie acolo, părintele decan, sub semnătură, următoarele:

„Știeam că omorul este semnul celei mai mari și mai grozave barbarii! Afară de caz de războiu, nu era îngăduit, în nici o împrejurare”.

Cinstite Părinte Decane! Spune și nouă: unde ai cetit sfinția-ta în Scriptură că în caz de război omorul este îngăduit? Unde, părinte?...

Și ca nedumerirea sfinției-tale să crească, o a doua întrebare (fiindcă noi nu mergem, ca adventiștii, numa la Scriptură): cum tâlcuești sfinția-ta, părinte, o anumită hotărâre a Soboarelor de *a nu se primi, vreme de 3 ani de zile, la Sfânta Impărtășanie creștinul care vine de pe front, unde a ucis pentru Patrie?* Cum, Părinte?

(Întrebarea o punem numai așa... ca să încercăm a-dăncimea științei părintelui decan. Cu alt prilej îi vom arăta noi cum stă chestia cu Scriptura).

„dosarul chestiunii”

„Biserica Ortodoxă Română” (nr. 5—6, 1936), publică, la sumarele ședințelor Sinodului, următoarele:

„Sfântul Sinod, în urma cercetării actelor și referințelor date de membrii comisiunii ce a discutat cu delegația bisericii anglicane, în timpul ședințelor din 18, 19 și 20 Martie 1936, cu unanimitatea voturilor membrilor prezenți a luat hotărârea cuprinsă în dosarul chestiunii”.

Atât! Despre conținutul hotărârii, nimic! Ea este la dosarul chestiunii. Iar dosarul chestiunii este, și nu este. Ca o lume întreagă să se agite, să acuze, să amenințe. Nu înțelegem de ce Sinodul ascunde „actele” și „hotărârea”. Nu înțelegem, mai ales, de ce nu le publică acum, când — după cele anunțate prin „Universul” — se pare că Sinodul și teologii rumâni ar avea motive să fie mândri de fapta lor. De ce nu le publică, totuși? Nu cumva este adevărat ce știm noi? Anume: că anglicanii refuză să se tocmească cu bi-

serica rumânească „cu formulele ei de credință mai inchizitoriale decât papistășismul”?

Întrebăm pe membrii Sinodului Permanent dacă au, sau nu cunoștință despre ce afirmăm noi aci. Ori și întrebarea asta rămâne „la dosarul chestiunii”?

G. Racoveanu

NOTE

examenul de monah

În numărul trecut al revistei denunțam cetitorilor noștri preocuparea înaltei autorități bisericești pentru „cultivarea teoretică a vieții monahiste”. Pe aceeași linie de înțelegere a rostului călugăriei se află și dispozițiunea cuprinsă în art. 90 din *Statutul* pentru organizarea bisericii ortodoxe române (facerea Lapedatu). Stă scris acolo că cel ce vrea să fie monah trebuie „supus examenului de monah, în fața unei comisiuni anume instituită în acest scop, după care examen episcopul aprobă primirea și tunderea aceluia în cinul monahal dacă a împlinit vârsta de 30 ani”. Examenul acesta nu-l vor trece toți „candidații”. Art. 90 spune: „dacă candidatul are studii teologice sau altfel de studii superioare, se poate aproba și fără examen și la vârsta de 25 ani”.

Fiindcă, precum se știe, studiile superioare îți ajută să duci, cu ușurință, în cârcă greutatea făgăduinții călugărești: ascultarea, sărăcia, fecioria. (Teoretică)!

un pesimist

Părintele I. Popescu-Mălăești, profesor de ebraică la Facultatea de Teologie din București, vede lucrurile prea în negru.

Iată ce scrie, în revista pe care o conduce, despre starea de lucruri din biserica rumânească de astăzi: „Nici o îndreptare nu poate veni în Biserică în vremea aceasta cu oamenii și cu legile de azi. Zi cu zi ni se macină și ni se duce credința și viața morală. Celor de sus și celor de jos le-a pierit simțul pentru nevoile neamului nostru. Ei nu văd astăzi decât banul. În el stă toată puterea, tot viitorul. Nouă celor ce gândim mult asupra stării de astăzi ne este frică că vom avea soarta Spaniei”. (Dumineca Ortodoxă, an XIX nr. 11—12).

Cinstite părinte, care încasezi sute de mii de lei pe an numai din trântirea studenților (de câte 6 și 7 ori) la examenele de ebraică, fii liniștit! Nu te mai trece cu firea. Soarta Spaniei n'o vom avea. Dar s'ar

putea, prea bine, s'o avem pe *allaltă*. (Știi sfinția-ta pe care!).

Și atunci, crede nouă! sfinția-ta, foarte probabil, vei avea... soarta Belgiei...

G. R.

nedumerire

Cuviosul monah Ion Agachi (rumân, modovan) ne scrie, din pustia Kireșa, din Sfântul Munte, o prea frumoasă scrisoare, prin care își mărturisește nedumeririle lui de pustnic față de cele ce se petrec astăzi în biserica ortodoxă rumânească. Din lipsă de spațiu publicăm act doar un fragment din această scrisoare simplă. Spre rușinarea celor cu strămbă știință de carte bisericăscă...

„Spune academistu Scriban că cumătria (cu anglicanii n. n.) au făcuto pentru că toate sectile protestante mărturisesc că Hristos e Dumnezeu. Bine, mărturisesc. da mai trebuie să mărturisească și așăzământu de lege al lu Hristos. Nu săș facă ei așăzământ de lege din capu lor. Că și diavolu mărturisește că Hristos e Dumnezeu, da tot diavol rămâne. Înger nu să face“.

cam... subversiv

În „Dumineca Ortodoxă“ (an. XIX, nr. 11—12), Părintele I. Popescu-Mălăești, redactorul, scrie „Doamnei Margareta Lucescu“:

«Ce să mai vorbim de ce se petrece la țară? Elevii de școală nu mai zic nici preotului bătrân „sărut mâna“ ci salută cu salutul *jidovesc* „sănătate“».

(Părintele Popescu — mare liberal, guvernamental— nu știe al cui e salutul ăsta „jidovesc“? Să fie vorba de neștiință? Ori de altceva!...).

G. R.

excludere

Părinții episcopi n'au aflat nici astăzi că monahii nu pot fi în nici un caz „excluși din monahism“. Adică nu poate un monah să fie deslegat de făgăduința ascultării până la moarte, de făgăduința fecioriei și a sărăciei, și să fie alungat în lume.

Pentru că aceste făgăduințe au fost făcute de bună voie, în fața lui Dumnezeu. Iar legătura față de Dumnezeu nu poate fi stricată nici chiar de un episcop.

Fiindcă noi credem că un călugăr nu poate, pentru abaterile lui, decât să fie canonisit, iar canonisirea nu se face decât în mănăstire, vom vădi aci pe toți episcopii cari practică măsura pașoptistă a „excluderii“ din monahism.

Str.

CĂRȚI-REVISTE

**Carte de rugăciuni,
pentru tot creștinul,
cu un adaos care cuprinde sinaxarul Sfinților**

și Sărbătorilor de peste an, însemnări din tipic și o însemnare de icoanele făcătoare de minuni și de Sfintele moaște ce se află în Țara rumânească, culese din scrierile Sfinților Părinți și din Cărțile de Slujbă bisericăscă și rânduite de Firmilian, Ierodiacon la Sfânta Patriarhie. Cartea a fost tipărită cu purtarea de grije și cheltuiala așezământului de învățătură Fundația culturală regală Principele Carol, ca cel dintâi număr al Bibliotecii „Albina“, și la apariția căreia a pus toată râvna D-l D. Ciurezu.

Este cea mai bună și cea mai complectă carte de rugăciuni, apărută la noi. Părintele Firmilian și-a dat toată osteneala să facă o culegere potrivită pentru poporul nostru drept credincios — osteneală pe care o mare pricepere a lucrului, a dus-o la bun sfârșit.

Cartea e o bucurie. Împodobită cu chipuri din cărțile noastre vechi, cu slovă limpede învrăstată cu roșu, ea este folositoare și preoților — nu numai credincioșilor mireni, prin arătările tipiconale și lămuririle de care sunt însoțite rugăciunile.

Așteptăm cu nădejde îmbelșugate roade duhovnicești de pe urma acestei cărți de rugăciuni, dăruite poporului nostru, în aceste zile de frământare.

Pr. Gr. C.

Viitorul

revistă bisericăscă și didactică, redactată de un comitet. Director: D. G. Boroianu. Anul XXV, N-rile 3—4, din 1 și 15 Februarie 1937.

Revista „Viitorul“ apărută la Iași, cu mult înainte de război, sub conducerea actualului director, distinsul profesor D. G. Boroianu, ajutat cu mult devotament de răposatul Vasile Oiağa, a intrat în al douăzeci și cincilea an de apariție. Un sfert de veac! Ar fi putut avea o vârstă dublă, dacă n'ar fi fost nevoită să-și întrerupă apariția în timpul și multă vreme după războiul de reîntregire.

Astăzi decanul publicisticii bisericăști își continuă regulata apariție pe aceeași linie trasată acum cincizeci de ani. Mai vioi și mai necesar poate decât altădată, „Viitorul“ trece prin cenzura lui obiectivă toate evenimentele și aspectele vieții noastre bisericăști, cu toată grija pentru Biserica rumânească și slujitorii ei.

„Predania“, revistă de critică teologică, își exprimă desebita satisfacție, cu această ocazie, să prezinte cititorilor și un lucru bun, însemnat cu plus pe paginile ei.

Numerile din Februarie c., publică articole de mult interes și de acută actualitate, semnate de d. Boroianu („Luați aminte” și „Se modifică? Nu se modifică?”), I. Gh. Savin („La pregătirea bugetului” și „Revenirea la mitropoliile istorice”) etc.

Atragem, în deosebi, atenția asupra articolelor d-lui Boroianu, în care vorbește despre modificările legilor bisericești care privesc în de aproape situația preoților.

„Predania” recomandă, cu încredere, cititorilor ei revista „Viitorul”.

S. P.

SCRISORI

Cuviosului monah Ion Agachi, la pustia Kireșa din Sfântul Munte al Athonului.

Din pustia sfinției-tale ne scrii scrisoare de certare, Cinstite Părinte! Ai primit aci „Glasul Monahilor” din țara rumânească și din el ai aflat că numai patru gazete stau împotriva „cumătriei cu ereticii”; iar între aceste patru n'ai aflat „Cuvântul”. Și atunci, turburat în credința sfinției-tale, tei condeii și ne scrii o scrisoare — cât un omagiu — cerându-ne socoteală:

Ce s'a întâmplat cu voi? Știu că prin 1929 voi v'ați ridicat împotriva stricării rânduelilor noastre cinstite; dar acum, când cei mari ai bisericii vor să schimbe minciuna întru adevăr, „Cuvântul”, nu zice nimic. Tăceți adânc. De ce nu scrieți? De ce nu vă spuneți credința voastră. Intr'un fel, sau altul, Ori v'ați vândut și voi „papistașilor”?

Cinstite Părinte Ioane, socoteala pe care ne-o ceri ne-a făcut mare bucurie. Află acum sfinția-ta că vină nu avem: nici cumetria n'o iubim, nici papistașilor nu ne-am vândut. Află, dar, sfinția-ta că jurnalul „Cuvântul” stă, de patru ani de zile, cu lacătul la gură: i l-a pus Stăpânirea. Și cum — știi sfinția-ta bine — ori ce stăpânire, de la Dumnezeu este (pentru păcatele noastre), noi ne supunem.

Acum am căpătat învoire să tipărim această „Predanie”. Ți-o trimetem cu multă bucurie. Și să dea Dumnezeu s'auzim de bine, multă vreme, unii de alții!

G. Racoveanu

Intr'o ședință solemnă, în sala de festivități a palatului patriarhal, în prezența I. P. S. Patriarh, I. P. S. Alexandru mitropolitul Blajului; I. P. S. Alexandru arhiepiscopul catolic al Bucureștilor și a clerului patriarhiei, d. Ioan Pangul, mare comandor al Lojei naționale de rit scoțian antic și acceptat din România, a citit următorul comunicat al conducerii Lojei:

„Față de confuziunea ce se face în marele public între Masoneria Națională de Rit Scoțian Antic și Acceptat și alte organizații așa zise masonice existând în România;

Față de atacurile nedrepte ce s'au dus și se duc împotriva acestui ordin masonic, căutând a se acredita părerea că Masoneria Națională Română ar fi antimonarhică, antinațională și anticreștină.

Ține să proclame, odată mai mult, în mod hotărît, că această organizație și membrii ei au fost întotdeauna însuflețiți de un crez adânc monarhic, desăvârșit național și profund religios.

Respinge deci orice insinuări cu privire la activitatea lor.

Și, pentru a da dovada supremă a nețărâmurii lealism al conducerii și membrilor ei față de Rege și Monarhie:

Pentru a afirma spiritul și sentimentele naționale care îi însuflețesc;

Pentru a mărturisi cât de profund respectuoși și credincioși sunt față de Biserica Creștină și de Credința strămoșească;

Pentru a arăta în mod solemn că Masoneria Națională Română nu este și nu a fost niciodată o stavilă în dezvoltarea Țării și a Neamului, precum și în calea, pe care Națiunea Română înțelege să-și urmeze destinul;

Pentru a dovedi dimpotrivă că în Masoneria Națională Română comandamentele monarhice, naționale și creștine sunt baza fundamentală a spiritului ce o călăuzesc și că atât conducerea cât și membrii Masoneriei Naționale Române sunt gata și acum ca întotdeauna să facă orice jertfă pentru înlăturarea Patriei, a hotărât:

1. Masoneria Națională Română de Rit Scoțian Antic și Acceptat este și rămâne dizolvată.

2. Toți membrii, fără nici o excepție, încetează de azi înainte de drept și de fapt de a mai face parte din această organizație.

Dat și făcut în București, în strada Câmpineanu No. 45, în ziua de 24 Februarie 1937“.

Nu știm ce se va fi întâmplat, din Noemvrie 1936 până acum, de s'a putut ajunge la hotărârea de desființare. Știm că, cu adresa din 18 Noemvrie 1936. Masoneria Națională Română, înainta Sfântului Sinod un Memoriu. împreună cu un exemplar din Constituția și Regulamentul Lojei Naționale din România și cu Anuarul Marelui Loji Unite din Anglia. În acest memoriu se vorbea de o audiență avută la Părintele Patriarh căruia, acum, i se cerea să facă modificările pe care înalt prea sfinția-sa le va crede de lipsă la Constituția și regulamentul Lojei. Nu știm dacă adresa din 18 Noemvrie — dimpreună cu anexele — va fi ajuns la Sinod. Nu știm, iarăși, dacă au mai fost audiențe la Părintele Patriarh. Acum ne aflăm în fața comunicatului de mai sus.

Până la limpezirea lucrurilor — care nu va întârzia — nu ne grăbim să tragem concluziuni. Fiindcă nu vrem să nedreptățim pe nimeni. Vom face doar câteva observațiuni pe marginea documentului de mai sus. Din documentul acesta rezultă că :

a) Ritul Scoțian Antic și Acceptat din România se socotește (sau se socotea) singura organizațiune masonică veritabilă. Celelalte organizațiuni din țară, sunt «*așa zise masonice*».

b) Masoneria Națională Română, este (sau era) monarhică, națională și creștină.

c) Respinge, cu indignare, orice insinuări cu privire la activitatea ei.

d) Desființarea Lojei s'a făcut din patriotism : pentru a dovedi că Masoneria Națională Română n'a fost și nu vrea să fie o stavilă în calea pe care Națiunea Română înțelege să-și urmeze destinul.

Din telegrama Părintelui Patriarh către M. S. Regele, vedem, iarăși, că șeful bisericii ortodoxe rumânești se bucură mult de acest sfârșit, de această dizolvare.

Păstrați toate aceste observațiuni pentru vremea limpezirilor. Care nu e departe.

*

Ministerul de Interne, sezisat de Sfântul Sinod că mai sunt călugări cari colindă satele făcând propagandă pentru vechiul calendar, a dat următoarele dispozițiuni organelor în subordine.

„Se vor cerceta actele tuturor călugărilor și călugărițelor ce vor fi întâlniți prin sate sau orașe, iar cei ce nu vor avea bilet de eșire din mănăstire, eliberat de stareț, stareță sau aprobat de episcopul de care depind, vor fi ridicați și trimiși la episcopie, spre a li se cerceta situația. Nici un călugăr sau călugăriță nu va putea părăsi mănăstirea de cât pentru motive temeinice, cu bilet de voie eliberat de stareție”.

Intervenția părinților episcopi are alt tâlc ! Nu se omoară prea sfințiile lor cu grija ordinii și a păstrării dreptei credințe. Ci noi credem că totul e făcut pentru a se scăpa de ieromonahul Dionisie Lungu, omul admirabil care scoate, în București, *Glasul Monahilor*. Credem însă că nici de data asta nu vor isbuti.

*

Tribunalul Ilfov urma să judece cererea de a se acorda personalitate juridică asociației de cultură și muzică „Știința Creștină”.

A ceastă organizație are drept scop... „Studiul tuturor problemelor culturale, religioase și etice pe cari le pune creștinismul omului în legătură cu Sfânta Scriptură”.

Iar persoanele asociate pentru împlinirea acestui scop sunt d-nele : Ana Grigorescu, Henriette Irimescu, Ecat. Secară, Marie Beștelei, Ana Olănescu, Daisy Dimitrescu, Zulnia Sturdza, Alexandrina Folle și Maria Sakelarie și d-nii C. Mimy, H. Gerștenfeld, M. Bab-skow, S. Gauter, Cestacopol, M. Zimbal, C. Hallgarten, M. Constantinoscu, Al. Popa, V. Vaida și D. Popa.

Din oficiu, d. președinte al tribunalului a pus în cunoștință părților avizul formal defavorabil — adică pentru respingerea cererii — ce l-a dat în cauză ministerul cultelor.

*

O delegație din sânul Sfântului Sinod s'a prezentat la d. ministru al Cultelor și a cerut unele modificări la noua lege de organizare a ministerului Cultelor și anume, cu privire la controlul ministerului în aplicarea bugetelor și gestiunea financiară a centrelor eparhiale.

S'au obținut unele mici schimbări — mai mult retușări de text cari n'au nimic comun cu importanța modificării pe care au cerut-o înalții prelați. D. ministru al Cultelor a rămas intransigent pe chestia controlului bugetelor și a gestiunii financiare, argumentând că din cauza lipsei de legiferări în acest sens, s'au produs, în vremea din urmă, unele neînțelegeri în sânul bisericii.

Se spune că după plecarea părinților episcopi, un mucalit, ar fi făcut remarcă : ăștia sânt ca și cărbunii : dacă nu-i stingi, te ard ; dacă îi stingi, te murdărești !

(Oare ce se va fi discutat, ca reflecția mucalitului să fie îndreptățită ? !)

Predania apare de două ori pe lună : la 1 și 15 ale fiecărei luni.

Abonamentul : 200 lei pe an.

Adresa pentru chestiuni de redacție și administrație : Preot Profesor Grigorie Cristescu, str. Barbu Văcărescu 107, București, pentru „Predania”. Tel. 2.33.77.

Tiparul „OLTENIA”.

L E I 10